

Seletuskiri

põllumajandusministri määruse “Tootjarühma tunnustamise taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Käesolev määrus kehtestatakse “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” § 78 lõike 4 ja § 79 lõike 6 alusel ning kooskõlas nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1–40) artikli 18 lõike 4 alusel heaks kiidetud “Eesti maaelu arengukavaga 2007–2013” edaspidi (*arengukava*).

2007. aasta 1. jaanuaril algas uus Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) programmiperiood 2007–2013. Eestil EL-i liikmesriigina on võimalik osaleda ühenduse maaelupoliitikas ja saada osa EL-i maaelu arengu toetuste eelarvest.

Kui eelmisel programmiperioodil (2004–2006) anti investeeringutoetusi “Eesti riikliku arengukava 2004–2006” raames ning neid rahastati Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi (EAGGF) Arendusrahastust, siis uuel programmiperioodil (2007–2013) ei rahastata põllumajanduse ja maaelu valdkonna investeeringutoetusi struktuurifondidest, vaid Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi (EAFRD) vahenditest ja toetusi antakse arengukava raames. Arengukava keskendub sel perioodil ühenduse põllumajanduse ja metsanduse konkurentsivõime, maade hooldamise ja keskkonna, elukvaliteedi ja maapiirkonna ettevõtluse mitmekesistamisele, võttes samas arvesse Eesti maaelu omanäolisust.

Määruse eelnõu eesmärgiks on kehtestada programmiperioodil 2007–2013 tootjarühma tunnustamise taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord ning taotluse vorm, loetelu toomisviisidest, mille kohta on võimalik tunnustamist taotleda ning täpsemad nõuded tootjarühma ja tema liikme, sealhulgas liikme tegevuse kohta, ning tootjarühma ja tema liikme müügitulu kohta.

Tootjarühmade tunnustamine on nõutav nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 35 kohaselt - ainult tunnustatud tootjarühmale on võimalik anda maaelu arengu toetust tootjarühma loomiseks ja arendamiseks.

Põllumajandusministri 11. märtsi 2010. a määrus nr 25 “Tootjarühma tunnustamise taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord” (RT I, 23.11.2010, 14) tunnistatakse kehtetuks ja asendatakse käesoleva määrusega, kuna määrusesse tehtavad muudatused on suuremahulised. Muudatuste peamiseks eesmärgiks on lihtsustada tunnustatud tootjarühmade tekkimise protsessi alles arenevates põllumajandustootmise valdkondades, kus suuremahulise müügitulu saavutamine on keeruline ning samuti nišitootmise valdkondades, kus tootmismahude ja turu väiksuse tõttu ei ole võimalik suurt müügitulu mahtu saavutada.

Samuti tehakse määrusesse muudatused, mis on vajalikud tulenevalt “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” (edaspidi *seadus*) muutmisest. Seaduse muudatuse tulemusel võivad tunnustamist taotleda vaid tulundusühistu vormis tegutsevad tootjarühmad, mittetulundusühingu vormis tegutsevad tootjarühmad enam tunnustamist taotleda ei saa. Antud muudatus tehti, kuna tunnustatud tootjarühmade loomise eesmärgiks on olnud põllumajandusliku

tootmisahela kui terviku arendamine ja tootjate omavahelise koostöö edendamine, et ühise tootmise, töötlemise ja turustamise kaudu suurendada oluliselt turustamismahtusid. Seega on tunnustatud tootjarühma põhitegevuseks oma liikmete toodangu turustamine eesmärgiga saada võimalikult suurt müügitulu. Samas, mittetulundusühingute seaduse § 1 kohaselt ei või MTÜ eesmärgiks või põhitegevuseks olla majandustegevuse kaudu tulu saamine ja § 40 lõike 1 punkti 2 kohaselt kuulub mittetulundusühing sundlõpetamisele, kui tema põhitegevuseks saab majandustegevus. Seega ei ole mittetulundusühingud sobivaks majandustegevuse edendamise vormiks.

Lisaks täpsustatakse määrusega tootjarühmadele sätestatud nõudeid, võttes arvesse põllumajandusministri 11. märtsi 2010. a määruse nr 25 rakendamise käigus ja taotluste menetlemisel ilmnenu ebatäpsusi.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Põllumajandusministeeriumi kaubanduse ja põllumajandussaadusi töötleva tööstuse osakonna nõunik Taavi Kand (tel 625 6249, e-post taavi.kand@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Jaana Lepik (tel 625 65202, e-post jaana.lepik@agri.ee). Keeleliselt toimetab eelnõu Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Leeni Silk (tel 625 6523, e-post leeni.silk@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse §-s 2 on sätestatud nõuded tunnustamist taotlevale tootjarühmale

Määruse § 2 lõike 1 kohaselt peab tootjarühm vastama seaduse §-s 77 sätestatud eesmärkidele. Seaduse § 77 kohaselt on tootjarühm tulundusühistu, kelle eesmärgiks on turustada oma liikmete toodetud põllumajandustooteid ja liikmete omatoodetud põllumajandustoodete töötlemisel saadud tooteid.

Määruse § 2 lõike 2 punktis 1 on sätestatud nõue, mille kohaselt peab tootjarühmal olema vähemalt viis liiget ning vähemalt viie liikme toodetud põllumajandustoodete ja nende töötlemisel saadud toodete müügitulu kokku moodustas tunnustamise taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal vähemalt 50% asjaomase liikme kogu müügitulust ja ületas 6400 eurot.

See tähendab, et tootjarühma peab kuuluma vähemalt viis liiget, kellest igauks antud nõuetele vastab. Juhul kui tootjarühmas on rohkem kui viis liiget, ei pea ülejäänud liikmed antud nõuetele vastama, ülejäänud liikmetele kohalduvad määruse §-s 3 sätestatud nõuded, mille kohaselt saab tootjarühma liige olla äriregistrisse kantud ettevõtja, kes taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal tootis ja turustas põllumajandustoodet.

Oluline on seejuures, et nimetatud müügitulu arvestatakse vaid nendelt toodetelt, mis on põllumajandustootja oma toodetud ja mitte teistelt tootjatelt ostetud ning seejärel edasi müüdüd. Antud nõude eesmärgiks on tagada tootjarühmale elujõuline tuumik, kelle jaoks on põllumajandustootmine põhiliseks sissetuleku allikaks ja kes tagavad ka tootjarühma jätkusuutlikkuse.

Määruse § 2 lõike 2 punktis 2 sätestatud nõude eesmärgiks on tagada tootjarühma ühtsus läbi selle, et enamik tootjarühma liikmetest tegeleb selle toote tootmisega, mille kohta tootjarühm on tunnustatud ja on seega ka huvitatud tootjarühma tegevuse edendamisest. Tootjarühm võib olla

tunnustatud nii esmatoote kui ka töödeldud toote kohta, kusjuures viimase puhul ei ole vajalik, et tunnustatud toode kuuluks Euroopa Liidu toimimise lepingu lisas 1 nimetatud toodete hulka. Tunnustamist taotlev tootjarühm märgib määruse lisas 1 toodud vormi kohases avalduses, millise toote kohta tunnustamist taotletakse. Tootjarühm võib avalduses täpsustada, kui ta soovib tunnustust mõne kitsama tooteliigi kohta, näiteks teraviljast vaid toiduteravilja või vaid rukki kohta.

Määruse § 2 lõike 2 punktides 3 ja 4 sätestatud nõude eesmärgiks on tagada, et tunnustatakse vaid elujõulisi tootjarühmasid, mille üheks tõendiks on arvestatava turuosa ja müügitulu omamine. Vähem levinud või nišitoodete puhul on suure toodangumahu ja müügitulu saavutamine keeruline, mistõttu on nende puhul põhjendatud tunnustamist taotlevale tootjarühmale madalama müügitulu nõude sätestamine võrreldes piima ja teravilja tootmisega tegelevaid põllumajandustootjaid ühendavate tootjarühmadega.

Määruses on täpsustatud, et vaid juhul kui tegemist on tootjarühmaga, kelle müügitulu tavapõllumajandusliku tootmisviisiga toodetud piima ja teravilja ning õlikultuuride tootmisest moodustab üle 50% tootjarühmana tegutsemise aastale vahetult eelnenud majandusaasta müügitulust, pidi tootjarühma eelnenud majandusaasta müügitulu liikmete poolt toodetud põllumajandustoodete ja nende töötlemisel saadud toodete turustamisest ületama 320 000 eurot. Tavapõllumajandusliku tootmisviisiga toodetud toodeteks loetakse need, mis ei ole toodetud mahepõllumajanduslikult ega muu toidukvaliteedikava raames.

Määruse § 2 lõike 2 punkti 5 kohaselt peab tootjarühm olema taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal täitnud oma liikmete võrdse kohtlemise põhimõtet, mis tähendab, et ta on oma liikmeid võrdsel asjaoludel kohelnud võrdselt. Võrdse kohtlemise põhimõtte tähendab, et samas olukorras olevaid isikuid tuleb kohelda võrdselt. Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 3. aprilli 2002. aasta otsuses on märgitud, et õigusloome võrdsus nõuab üldjuhul, et seadused ka sisuliselt kohtleks kõiki sarnases olukorras olevaid isikuid ühtemoodi. (*Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 3. aprilli 2002. a otsus asjas nr 3-4-1-2-02 - RT III 2002, 11, 108*). Võrdse kohtlemise põhimõtte nõuab, et sarnaseid olukordi ei käsitletaks erinevalt ja erinevaid olukordi käsitletaks ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui see on objektiivselt põhjendatud (*6. detsembri 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-453/03, C-11/04, C-12/04 ja C-194/04; ABNA jt, EKL 2005, lk I-10423, punkt 63*). **Määruse § 4 lõike 1 punkti 6** kohaselt on tootjarühmal kohustus tunnustamise taotlemisel esitada Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametile (edaspidi *PRIA*) audiitori või revidendi arvamus selle kohta, kas tootjarühm antud nõudele vastab.

Määruse § 2 lõike 2 punkti 6 kohaselt on tootjarühmal kohustus pidada arvestust oma liikmetelt ostetud toodangu ja selle turustamise üle. **Määruse § 7 lõike 1 punkti 7** kohaselt on tunnustatud tootjarühma liikmetel kohustus pidada eraldi arvestust omatoodetud põllumajandustoodete ja selle töötlemisel saadud toote turustamisest saadud müügitulu kohta. Nendel tootjarühma liikmetel, kes tegelevad tunnustatud toote tootmisega, on lisaks kohustus pidada eraldi arvestust ka selle turustamisest saadud müügitulu kohta. Arvestust peetakse iga kuu kohta ja arvestuses kajastuvad määruse lisa 4 real 14 toodud andmed.

Tootjarühm koondab kõigi oma liikmete arvestused ning esitab selle kohta **määruse § 6 lõike 2 punkti 2 kohaselt** igal aastal seitsme kuu jooksul oma majandusaasta lõppemisest arvates *PRIA*le määruse lisas 4 toodud vormi kohase arvestuse. See tähendab, et tootjarühm esitab

PRIAle arvestuse oma majandusaasta kohta, kuna aga tootjarühma ja tema liikmete majandusaasta algus ja lõpp võivad langeda erinevatele aegadele, peavad tootjarühma liikmed vajalikku arvestust kuude kaupa, mis võimaldab tootjarühmal esitatud andmed koondada oma majandusaasta perioodi lõikes.

Antud nõue on vajalik tootjarühma nõuetele vastavuse kontrollimiseks ning aitab vähendada nii tootjarühma kui PRIA halduskoormust, kuna PRIAl ei ole vaja nimetatud arvestust igalt tootjarühma liikmelt eraldi nõuda. Samuti paraneb seeläbi tootjarühma teadlikkus oma liikmete majandustegevusest.

Määruse §-s 3 on sätestatud nõuded tunnustamist taotleva tootjarühma liikmele. Tootjarühma kuuluvad aktiivselt tegutsevad, turule orienteeritud põllumajandustootjad, sõltumata nende ettevõtlusvormist (nt füüsilisest isikust ettevõtja, osahing, aktsiaselts). Vastavust antud paragrahvis sätestatud nõuetele kinnitab tootjarühm tunnustamise taotlemise avalduses ja nende täitmist kontrollib PRIA iga-aastase tunnustatud tootjarühmade ja nende liikmete üle tehtava järelevalve käigus.

Määruse §-s 4 on sätestatud taotluse esitamise kord ja taotluse vorm. Tunnustamise taotlemiseks peab tootjarühm esitama määruse lisas 1 toodud vormi kohase avalduse, lisas 2 toodud vormi kohase tegevuskava, lisas 3 toodud vormi kohase tootmiseeskirja ja lisas 4 toodud vormi kohase liikmete majandustegevuse arvestuse ning **määruse § 2 lõike 2 punktis 3** sätestatud võrdse kohtlemise nõudele vastamist tõendava audiitori või revidendi arvamuse. Eeskirja eesmärk on tagada erinevate tootjate toodangu puhul ühiseks turustamiseks vajalik ühtlasem kvaliteet ja stabiilsem toodangu maht. Tegevuskava eesmärk on näidata tootjarühma jätkusuutlikkust ja orienteeritust arengule. Tegevuskava võib hõlmata ka tooteid, mille kohta tootjarühm ei ole tunnustatud.

Lisaks on tunnustamist taotleval tootjarühmal kohustus esitada PRIAle lisas 2 toodud vormi kohane tootjarühma tegevuskava ja lisas 4 toodud vormi kohane arvestus elektroonselt *Microsoft Exceli* tarkvaraga töödeldavas vormingus. *Microsoft Exceli* tarkvaraga töödeldavad tegevuskava ja arvestuse vormingud on vajalikud komisjoni määruses (EÜ) nr 1974/2006, milles sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad (ELT L 368, 23.12.2006, lk 15–73), nõutud seireindikaatorite kogumiseks, mis lihtsustavad seireindikaatoriteks olevate taotleja majandusnäitajate sisestamist andmebaasi. *Microsoft Exceli* tarkvaraga töödeldavas vormingus tegevuskava ja arvestus on üleval PRIA veebilehel. Dokumendid esitatakse originaaldokumentidena, kui määruses ei ole ette nähtud dokumendi ärakirja esitamist.

PRIA teatab taotluse esitamise tähtaja ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded. Kuna tootjarühma tunnustamine on vajalik mitme erineva toetuse taotlemiseks ning erinevad tootjarühmad võivad tunnustamist soovida erinevatel aegadel, on nimetatud tähtaeg piisavalt pikk ja paindlik, võimaldades tootjarühmadel tunnustamist taotleda võimalikult kiiresti pärast nõuetekohasuse saavutamist.

Tootjarühm võib tähtajal esitada ühe taotluse, millega taotletakse tunnustamist mitme toote või tootmisviisi kohta. Tunnustamist võib taotleda Euroopa Liidu toimimise lepingu lisas 1 nimetatud toote ja selle töötlemisel saadud toote kohta, tootjarühm märgib tunnustamise taotlemisel, milliste toodete kohta ta tunnustamist soovib. Tootmisviisideks, mille kohta tunnustamist võib taotleda, on tavapõllumajanduslik tootmine, mahepõllumajanduslik tootmine või tootmine muu toidukvaliteedikava raames.

Määruse §-s 5 on sätestatud tunnustamise taotluse menetlemise täpsem kord. Seaduse § 78 lõike 3 kohaselt peab tunnustatud tootjarühm PRIAt kirjalikult teavitama oma liikmeskonna muutumisest ning põhikirja või tunnustamise aluseks olevate muude dokumentide ja andmete muutumisest. Muuhulgas peab tootjarühm teavitama PRIAt tootjarühma ühinemisest, jagunemisest või lõpetamisest ja tootjarühma tunnustamisega seotud muust asjaolust, mille tõttu taotluses esitatud andmed ei ole enam täielikud või õiged. Samuti eeldatakse, et tunnustamist taotlev või tunnustatud tootjarühm teavitab viivitamata PRIAt kirjalikult tootjarühma postiaadressi või kontaktandmete muutumisest.

Sealhulgas peab tootjarühm seaduse § 78 lõike 3 kohaselt teatama näiteks määruse § 2 lõike 2 punktis 1 või § 6 lõike 1 punktis 1 nimetatud liikmete muutumisest.

Tootjarühma tuumiku moodustavate viie liikme muutumisest on vaja PRIAt viivitamata teavitada, kuna nimetatud liikmete lahkumine võib endaga kaasa tuua tootjarühma mittevastavuse tunnustamise nõuetele. Kuigi põhikiri peab igal tulundusühistel olema nii või teisiti, eeskiri ja tegevuskava on aga käesoleva määruse kohaselt nõutavad dokumendid, on kõige tähtsam tunnustamise aluseks olev dokument siiski tootjarühma põhikiri. Kuna põhikirjas sätestab organisatsioon oma peamise(d) tegevusvaldkonna(d) ja eesmärgi(d). Seda, kuidas eesmärke saavutada, täpsustatakse juba eeskirjas ja tegevuskavas. Kui näiteks tootjarühmaks olev tulundusühistu peaks otsustama oma põhikirja muuta ja sealt välja arvata kõik põllumajandusega seonduva (sellisel juhul kaotab ka eeskiri põllumajandussaaduste tootmiseks/turustamiseks sisuliselt oma tähenduse), siis on tegemist igal juhul olulisema muudatusega kui eeskirja või tegevuskava muutmise, mistõttu tuleb sellest PRIAt kindlasti teavitada (kuna tulundusühistu ei vasta sel juhul enam seaduse §-s 77 toodud tootjarühma määratlusele).

PRIA tunnustab tootjarühma tunnustamise otsuse kehtetuks seaduse § 80 lõikes 3 sätestatud juhtudel.

Määruse §-s 6 on sätestatud nõuded tunnustatud tootjarühma ja tema müügitulu kohta.

Määruse § 6 lõikes 1 on sätestatud nõuded, millele tunnustatud tootjarühm peab vastama lisaks “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” §-s 77 sätestatud eesmärkidele ja §-s 78 sätestatud nõuetele.

Määruse § 6 lõike 1 punkti 1 kohaselt peab tootjarühmal olema vähemalt viis liiget ning vähemalt viie liikme toodetud põllumajandustoodete ja nende töötlemisel saadud toodete müügitulu kokku moodustab igale tunnustatud tootjarühmana tegutsemise aastale vahetult eelnenud majandusaastal vähemalt 50% asjaomase liikme kogu müügitulust ja ületas 6400 eurot. See tähendab, et tootjarühma peab kuuluma vähemalt viis liiget, kellest igaüks antud nõuetele vastab. Juhul kui tootjarühmas on rohkem kui viis liiget, ei pea ülejäänud liikmed antud nõuetele vastama, ülejäänud liikmetele kohalduvad määruse §-s 7 sätestatud nõuded.

Määruse § 6 lõike 1 punktis 2 sätestatud nõuete eesmärgiks on tagada, et tootjarühma ühtsus säilib läbi selle, et enamik tootjarühma liikmetest tegeleb selle toote tootmisega, mille kohta tootjarühm on tunnustatud ja on seega ka huvitatud tootjarühma tegevuse edendamisest, ka tunnustamise järgsel ajal.

Määruse § 6 lõike 1 punktides 3 ja 4 sätestatud nõuete eesmärgiks on tagada tunnustatud tootjarühmade jätkuv elujõulisus, mille üheks tõendiks on arvestatava turuosa omamine. Traditsiooniliste toodete, nagu näiteks piima ja teravilja ning õlikultuuride tootmisega tegeleva tootjarühma minimaalne aastane müügitulu liikmete toodetud põllumajandustoodete ja nende töötlemisel saadud toodete ühise turustamise puhul on arvestatavat turuosa tõendava müügitulu mahu näitaja suurem kui vähem levinud või nišitoodete puhul, kus on raskem saavutada suurt toodangumahtu.

Määruses on täpsustatud, et vaid juhul kui tegemist on tootjarühmaga, kelle müügitulu tavapõllumajandusliku tootmisviisiga toodetud piima ja teravilja ning õlikultuuride tootmisest moodustab üle 50% tootjarühmana tegutsemise aastale vahetult eelnenud majandusaasta müügitulust, pidi tootjarühma eelnenud majandusaasta müügitulu liikmete poolt toodetud põllumajandustoodete ja nende töötlemisel saadud toodete turustamisest ületama 320 000 eurot. Tavapõllumajandusliku tootmisviisiga toodetud toodeteks loetakse need, mis ei ole toodetud mahepõllumajanduslikult ega muu toidukvaliteedikava raames.

Määruse § 6 lõike 1 punktis 5 on sätestatud tootjarühma kohustus pakkuda oma liikmetele võimalust osaleda ühistegevuse teemalise koolitusel, mis aitab kaasa tootjarühma liikmete suuremale teadlikkusele oma õigustest ja kohustustest ning seeläbi tootjarühma paremale toimimisele. Esimesel tunnustamise järgsel aastal esitab tootjarühm PRIAle ka dokumendid, mis kinnitavad nimetatud koolituse võimaldamist oma liikmetele.

Määruse § 6 lõike 1 punktis 6 on sätestatud tunnustatud tootjarühma kohustus pidada arvestust oma liikmetelt ostetud toodangu ja selle turustamise üle. **Määruse § 7 lõike 1 punkti 7** kohaselt on tunnustatud tootjarühma liikmetel kohustus pidada eraldi arvestust omatoodetud põllumajandustoote ja selle töötlemisel saadud toote turustamisest saadud müügitulu kohta. Nendel tootjarühma liikmetel, kes tegelevad tunnustatud toote tootmisega, on lisaks kohustus pidada eraldi arvestust ka selle turustamisest saadud müügitulu kohta. Arvestust peetakse iga kuu kohta ja arvestuses kajastuvad määruse lisa 4 real 14 toodud andmed.

Tootjarühm koondab kõigi oma liikmete arvestused ning esitab selle kohta **määruse § 6 lõike 2** kohaselt igal aastal seitsme kuu jooksul oma majandusaasta lõppemisest arvates PRIAle määruse lisa 4 toodud vormi kohase arvestuse. See tähendab, et tootjarühm esitab PRIAle arvestuse oma majandusaasta kohta, kuna aga tootjarühma ja tema liikmete majandusaasta algus ja lõpp võivad langeda erinevatele aegadele, peavad tootjarühma liikmed vajalikku arvestust kuude kaupa, mis võimaldab tootjarühmal esitatud andmed koondada oma majandusaasta perioodi lõikes.

Antud nõue on vajalik tootjarühma nõuetele vastavuse kontrollimiseks ning aitab vähendada nii tootjarühma kui PRIA halduskoormust, kuna PRIAl ei ole vaja nimetatud arvestust igalt tootjarühma liikmelt eraldi nõuda.

Määruse § 6 lõigetes 2 ja 3 on sätestatud, et tunnustatud tootjarühm on kohustatud igal aastal läbi vaatama tunnustamise taotlemisel esitatud tegevuskava ning seda uuendama, kui selles toodud andmed ei ole enam täpsed või täielikud, näiteks kui tegevuskavas toodud majandusnäitajate saavutamine on osutunud ebareaalseks. Samuti esitab tunnustatud tootjarühm PRIAle igal aastal määruse lisa 4 toodud vormi kohase arvestuse, mida on vastavalt uuendatud. Muudetud tegevuskava ja lisa 4 toodud vormi kohase arvestuse esitab tootjarühm PRIAle igal aastal seitsme kuu jooksul pärast tootjarühma majandusaasta lõppu. Kuna nimetatud dokumendid koostatakse lähtuvalt tootjarühma majandustegevusest, jätab selline tähtaeg tootjarühmale pärast

majandusaasta aruande äriregistrile esitamist ühe kuu aega, mille jooksul nimetatud dokumendid koostada ja PRIAle esitada.

Lisaks esitab tootjarühm PRIAle lisas 2 toodud vormi kohase tootjarühma tegevuskava ja lisas 4 toodud vormi kohase arvestuse elektroonselt *Microsoft Exceli* tarkvaraga töödeldavas vormingus. *Microsoft Exceli* tarkvaraga töödeldavad tegevuskava ja arvestuse vormingud on vajalikud komisjoni määruses (EÜ) nr 1974/2006 nõutud seireindikaatorite kogumiseks, mis lihtsustavad seireindikaatoriteks olevate taotleja majandusnäitajate sisestamist andmebaasi. *Microsoft Exceli* tarkvaraga töödeldavas vormingus tegevuskava ja arvestus on üleval PRIA veebilehel.

PRIA kontrollib igal aastal, kas tootjarühm ja selle liige vastavad nende kohta sätestatud nõuetele.

Määruse §-s 7 on sätestatud nõuded tunnustatud tootjarühma liikme ja tema müügitulu kohta.

Määruse § 7 lõike 1 punktis 1 sätestatud nõudega tagatakse, et tootjarühma kuuluvad aktiivselt tegutsevad, turule orienteeritud põllumajandustootjad, sõltumata nende ettevõtlusvormist (nt füüsilisest isikust ettevõtja, osühing, aktsiaselts).

Määruse § 7 lõike 1 punktis 2 sätestatud nõude eesmärgiks on tagada tootjarühma elujõulisus. Tootjarühm on elujõuline ja konkurentsivõimeline ainult siis, kui tema liikmed müüvad oma toodangut valdavalt tootjarühma kaudu. Nõue on vajalik, et tagada, et tootjarühm täidaks oma eesmärgi ehk aitaks kaasa kõigi liikmete majandustegevusele nende turupositsiooni tugevdamise kaudu. Liikmete iseseisev tootjarühmaga konkureeriv müük toodangu suures ulatuses võib kahjustada tootjarühma ühist turupositsiooni ja tekitada majanduslikku kahju teistele tootjarühma liikmetele.

Määruse § 7 lõike 1 punktides 3 ja 4 täpsustatakse punktis 2 toodud nõuet nende liikmete osas, kes toodavad tunnustatud toodet. Mahepõllumajandusliku tootmisviisiga tootjarühma või toidukvaliteedikava rakendava tootjarühma puhul on asjakohane nõue, et tootjarühma kaudu tunnustatud toodete turustamisest saadud müügitulu moodustab vähemalt 50% kogu asjaomase toote turustamisest saadud müügitulust. Madalam protsendimäär mahepõllumajandusliku tootmisviisiga või toidukvaliteedikava rakendava tootjarühma puhul on õigustatud, lähtudes asjaolust, et nimetatud viisil tootmine on suuremas sõltuvuses välistest teguritest, mis võivad kahjustada toodangu kvaliteeti. Tagasihoidlikuma kvaliteediga toodang ei pruugi aga vastata tootjarühma poolt turustamisel nõutavatele miinimumnõuetele, seega võib tekkida vajadus turustada sellist toodangut teiste kanalite kaudu.

Kuna üldjuhul on tootjarühmaga ühinenud põllumajandustootjatel seni olnud võimalus teatav osa oma toodangust müüa iseseisvalt ilma tootjarühma vahenduseta ning tootjarühma kaudu turustamine eeldab ka tootjarühma võimet ja valmisolekut sellele toodangule turg leida, on määruses ette nähtud kahe või kolme majandusaasta pikkune üleminekuajag, mille jooksul tootjarühma liikmed sätestatud tasemele peavad jõudma.

Antud nõue kohaldub vaid toodetele, mille kohta tootjarühm on tunnustatud. Tootjarühma liikmetele, kes ei tooda toodet, mille kohta tootjarühm on tunnustatud, nimetatud nõue ei kohaldu.

Määruse § 7 lõike 1 punktides 5 ja 6 on sätestatud erisus nendele ettevõtjatele, kes liituvad tootjarühmaga pärast tootjarühma tunnustamist. Taoliste tootjarühma liikmetele on samuti

sätetatud kahe või kolme majandusaasta pikkune üleminekuajaga, et täita tootjarühma kaudu oma toodangu turustamise nõuet.

Määruse § 7 lõike 1 punkti 7 kohaselt on tunnustatud tootjarühma liikmetel kohustus pidada eraldi arvestust omatoodetud põllumajandustoote ja selle töötlemisel saadud toote turustamisest saadud müügitulu kohta. Nendel tootjarühma liikmetel, kes tegelevad tunnustatud toote tootmisega, on lisaks kohustus pidada eraldi arvestust ka selle turustamisest saadud müügitulu kohta. Arvestust peetakse iga kuu kohta ja arvestuses kajastuvad määruse lisa 4 real 14 toodud andmed.

Tootjarühmal on **määruse § 2 lõike 2 punkti 4** ja **§ 6 lõike 1 punkti 6** kohaselt kohustus koondada kõigi oma liikmete arvestused ning esitada selle kohta **määruse § 6 lõike 2 punkti 2** kohaselt igal aastal seitsme kuu jooksul oma majandusaasta lõppemisest arvates PRIAle määruse lisa 4 toodud vormi kohase arvestuse. See tähendab, et tootjarühm esitab PRIAle arvestuse oma majandusaasta kohta, kuna aga tootjarühma ja tema liikmete majandusaasta algus ja lõpp võivad langeda erinevatele aegadele, peavad tootjarühma liikmed vajalikku arvestust kuude kaupa, mis võimaldab tootjarühmal esitatud andmed koondada oma majandusaasta perioodi lõikes.

Määruse § 7 lõikes 2 on sätestatud erisus mahepõllumajandusliku tootmisviisiga tootjarühmade kohta. Mahepõllumajanduslike tootjarühmade puhul on põhjendatud võimalus täita lõike 1 punktides 4 või 6 sätestatud nõuet üleminekuajaga, kuna mahepõllumajanduslike tootjarühmade puhul on ühise turustamise peamiseks takistuseks mahepõllumajandusliku töötlemise vähene areng, mistõttu on ühise turustamise võimalused piiratud. Antud sätte kohaselt peab esimesel tunnustamise taotluse esitamise järgsel majandusaastal vähemalt 50% mahepõllumajandusliku tootjarühma liikmete puhul tootjarühma kaudu tunnustatud toodete turustamisest saadud müügitulu moodustama vähemalt 25% kogu tunnustatud toote turustamisest saadud müügitulust, teisel majandusaastal peab vähemalt 60% liikmete puhul tootjarühma kaudu turustamisest saadud müügitulu moodustama vähemalt 50% ja alates kolmandast aastast peab vähemalt 70% liikmete puhul tootjarühma kaudu turustamisest saadud müügitulu moodustama vähemalt 50%.

Määruse §-s 8 on sätestatud rakendussäte, mille kohaselt põllumajandusministri 11. märtsi 2010. a määrus nr 25 “Tootjarühma tunnustamise taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord” (RT I, 23.11.2010, 14) tunnistatakse kehtetuks ja asendatakse käesoleva määrusega.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1–40), komisjoni määrus (EL) nr 65/2011, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 rakendamise üksikasjalikud eeskirjad seoses kontrollimenetluse rakendamisega ning nõuetele vastavusega maaelu arengu toetusmeetmete osas (ELT L 25, 28.01.2011, lk 8–23) ja komisjoni määrus (EÜ) nr 1974/2006, milles sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad (ELT L 368, 23.12.2006, lk 15–73).

4. Määruse mõjud

Tunnustatud tootjarühmade teke aitab parandada põllumajandustootjate konkurentsivõimet ja jätkusuutlikkust läbi ühise majandustegevuse soodustamise ja põllumajandustootjatele suurema turujõu loomise.

Põllumajandusministri 11. märtsi 2010. a määruse nr 25 “Tootjarühma tunnustamise taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord” kehtetuks tunnistamise ja käesoleva määrusega asendamise tagajärjel muutub tunnustatud tootjarühmade tekkimine lihtsamaks ja väheneb tunnustamise taotlemisega kaasnev halduskoormus.

5. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse kehtestamine ei too kaasa lisakulutusi riigieelarve vahenditest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile õigusaktide eelnõude infosüsteemi EIS kaudu.

Rahandusministeerium ei ole Vabariigi Valitsuse 11. juuni 1996. a määruse nr 160 “Vabariigi Valitsuse reglemendi kinnitamine” punkti 25³ kohaselt ettenähtud tähtjaks õigusaktide eelnõude infosüsteemi kandnud kirja eelnõu heakskiitmise või eelnõuga põhjendatult nõustumata jätmise kohta ning ei ole taotlenud tähtaja pikendamist ega teatanud sellest ning seetõttu loetakse eelnõu heakskiidetuks.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kooskõlastas eelnõu märkusteta.

Ants Noot
Kantsler